

Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 03.12.2024 nr 1.1-26/5393-1,
RAM/24-1237/-1K

Meie 20.01.2025 nr 2-3/3076

Vastuskiri käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele

Austatud Jürgen Ligi

Rahandusministeerium on esitanud kooskõlastamiseks käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK), mille eesmärgiks on lahendada KMD INF lisaga seotud probleemid kahe peamise meetmega:

1. KMD INF-l tuleb esitada arvete andmed sõltumata arve summa suurusest, kaotades 1 000-eurose piirmäära.
2. Kehtestatakse maksukohustuslaste vahelistele tehingutele masinloetavate arvete (edaspidi e-arvete) esitamise kohustus.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi MKM) toetab käesolevaid meetmeid, kuivõrd need aitavad kaasa e-arvete laiemale kasutuselevõtule, toetavad andmepõhise aruandluse arengut ning soodustavad õiglasema ja läbipaistvama maksusüsteemi loomist. Teised liikmesriigid, nagu Läti, Prantsusmaa ja Belgia, samuti plaanivad kehtestada e-arvete kohustuse. Samuti vähendavad kavandatavad muudatused ettevõtjate halduskoormust pikas perspektiivis. Peame siiski tähelepanu juhtima asjaolule, et muudatused mõjutavad olulisel määral mikro- ja väikeettevõtteid, kes moodustavad suure osa Eesti ettevõtluskeskkonnast. Paljude selliste ettevõtjate digivõimekus ei ole kõrge ning osa neist ei kasuta veel majandustarkvarasid, mistõttu vajavad nad täiendavat tuge ja juhendamist muudatustega kohanemiseks.

Sellest tulenevalt kooskõlastame VTK järgmiste märkustega:

1. **Konkreetne riiklik üleminekuplaan muudatuste elluviimiseks** Eeldatav muudatuste jõustumisaeg on jaanuar 2027. Selleks, et ettevõtjad saaksid piisavalt ette valmistuda, on vajalik välja töötada konkreetne ja detailne riiklik tegevusplaan, mis hõlmaks tegevusi, mis on suunatud e-arvetele ülemineku takistuste kõrvaldamisele, tasuta e-arveldamise võimaluste ja koolitusprogrammide loomist ning selgete tähtjaliste tegevuste ja vastutajate määramist. Plaani koostamisel tuleb kaasata erasektori esindajad, sealhulgas raamatupidamis- ja majandustarkvara pakkujad, e-arve operaatorid, ITL ning teised

erialaliidud ja -ühendused nagu Raamatupidajate Kogu.

2. **Ettevõtjate toetamine** Ettevõtjate toetamine on muudatuste edukaks elluviimiseks kriitilise tähtsusega. Riigi poolt tuleb tagada:
 - **Tasuta e-arveldamise võimalus:** Mikro- ja väikeettevõtjatele peab olema kättesaadav tasuta lahendus, mis on kasutajasõbralik, lihtne ja arusaadav tavakasutajale, sh ettevõtjale. See lahendus peab olema minimaalse funktsionaalsusega, kuid võimaldama kohustuse täitmist tõhusalt ja mugavalt. Lahendusi saab pakkuda nii erasektor kui vajadusel ka avalik sektor. Üheks lahenduseks võib olla e-arveldaja (RIK), kuid selle kasutajamugavus vajab parandamist.
 - **Koolitused ja toetusmeetmed:** Tuleb jätkata ja laiendada koolitusi ning toetusi, mis aitavad ettevõtjaid e-arvete kasutuselevõtul ja tarkvara rakendamisel. MKM jätkab toetusmeetmetega, sealhulgas ettevõtjate koolitamise ja e-arvete laialdase kasutuselevõtu toetamisega reaalamajanduse tegevuste raames. Samuti on oluline, et ministriumid ja teised riigiasutused, kellel on otsene kokkupuude e-arveldamise ja maksuhaldusprotsessidega, teeksid tihedat koostööd oma klientidega, et pakkuda ettevõtjatele terviklikku tuge ning tagada sujuv üleminek uuele süsteemile.
3. **Andmete turvalisus ja privaatsus** Ettevõtjatel peab olema kindlus, et andmeid edastatakse ainult kohustuste täitmiseks vajalikus koguses ning turvalisi kanaleid kasutades. MTA ja erasektori teenusepakkujad peavad tagama andmete turvalisuse ja ärisaladuse kaitse. Samuti tuleb täpsustada andmevahetuse teenusepakkujate sertifitseerimise nõudeid ja vastutust andmete edastamise eest, sealhulgas ärisaladuse tagamist. On oluline tagada, et andmete edastamine toimiks turvaliselt ning andmevahetus oleks edukas ja õigeaegne. Samuti tuleb tagada, et juhtudel, kus andmete edastus ebaõnnestub või hilineb põhjustel, mis ei sõltu ettevõtjast, on ettevõtjad kaitstud võimalike trahvide ja lisakulude eest.
4. **Ettevõtjate harjumused arve andmete parandamisel** Raamatupidamise hea tava näeb ette, et kui juba esitatud arve andmed vajavad parandamist, tuleb esitada kreditarve ning seejärel uus arve. Praegu on ettevõtjate vahel kujunenud praktika, kus sama numbriga arve edastatakse korduvalt. E-arvete puhul sellist praktikat rakendada ei saa, mistõttu vigade parandamine muutub keerulisemaks ja aeganõudvamaks. Selleks tuleb tagada ettevõtjatele vajalikud juhised ja toetus, et üleminek oleks võimalikult sujuv.
5. **Astmeline üleminek** VTK-s esitatud muudatused, mis puudutavad KMD INF piirmäära alandamist, e-arvete esitamise kohustust ja uute andmekoosseisude edastamise võimaluse loomist, on äärmiselt mahukad ja võivad osutada väikeettevõtjatele liigselt koormavaks, eriti kui need hakkavad kõik korraga kehtima alates 1. jaanuarist 2027. Selliste muudatuste elluviimine korraga võib tekitada segadust ja suurendada kulusid. Seetõttu soovitame kaaluda astmelist rakendamist ning teha siinkohal tihedat koostööd erasektoriga, et hinnata millises astmes ja tegevuste järjekorras üleminek planeerida. VTK-s on välja toodud Belgia kogemus, kus üleminek toimub mitmes etapis ning üleminekuperioodil toetatakse ettevõtjaid tasuta lahendustega. Eesti võiks analüüsida seda kogemust ja kaaluda sarnaste praktikate rakendamist, et tagada ettevõtjatele sujuv üleminek.
6. **MTA arenduste ja testimisaja täpsustamine** VTK-s on välja toodud, et alates 1. jaanuarist 2027. a asendatakse rahandusministri määrusega kehtestatud käibedeklaratsiooni vormid andmekoosseisudega. Palume täpsustada, millal saavad valmis MTA vastavad arendused, mis võimaldavad uute andmekoosseisude vastuvõtmist. Samuti on oluline tagada

tarkvarapakujatele piisav aeg oma süsteemide kohandamiseks ja vähemalt kuuekuuline periood andmete edastamise testimiseks koostöös ettevõtjatega. Masin-masin liidese kaudu alandmete edastamine ja nende põhjal vajaliku info kalkuleerimine aitab oluliselt lihtsustada protsessi, vältida sisestusvigu ja vähendada KMD INF piirmäära alandamisest tulenevat mõju.

7. **Järelevalve ja sanktsioonid** Palume selgitada, kas sanktsioonide rakendamine on kavandatud ning kui jah, siis milline riigiasutus vastutab kohustuse täitmise kontrollimise eest ja millised mehhanismid on kavandatud kontrollimaks, kas kahe ettevõtja vahel toimub nõuetekohane e-arveldamine. Palume hinnata ka vastava järelevalve mõju ettevõtjatele. Lisaks palume kirjeldada ettevõtjatele ette nähtud ülemineku perioodi, et tagada muudatustega kohanemise sujuvus ja vältida ülemääraseid koormusi.
8. **Jaekaubanduse müügikohtades toimunud tehingud** VTK-s ei ole käsitletud erinevust arvete deklareerimisel krediitarvete ja füüsilises müügikohas ärikliendile väljastatud kviitungite vahel. Käibemaksuseaduse mõistes on mõlemal juhul tegemist arvega, kuid ettevõtja vaatest on tegemist erineva äriprotsessiga. Selleks, et kassasüsteemist saadud kviitung jõuaks masinloetaval kujul ostja tarkvarasse, tuleb müüjatel teha ulatuslikke täiendusi kassasüsteemides, kuna toimivat lahendust selleks veel ei ole. Ühe võimalusena on olemas e-kviitung, kuid selle kasutuselevõtt nõuab täiendavaid arendusi. Samuti tekitab keerukust ärikliendi tuvastamine poe kassas ning ostu-müügi protsessi kohandamine, et see oleks mugav ja kiire mõlemale osapooltele. Teeme ettepaneku jaekaubanduse müügikohtades toimunud tehingute puhul e-arvete esitamise kohustust esialgses etapis mitte rakendada.
9. **Euroopa Liidu nõuetega kooskõla** Eesti sisese e-arveldamise kohustus peab olema kooskõlas EL käibemaksudirektiiviga, mis näeb ette piiriüleste e-arvete kohustuse alates 1. juulist 2030. Tuleb vältida paralleelsüsteemide loomist, mis suurendaksid halduskoormust ja kulusid.

Lõpetuseks kinnitame MKM-i valmisolekut teha tihedat koostööd Rahandusministeeriumi ja erasektori osapooltega, et tagada muudatuste edukas elluviimine. Peame äärmiselt oluliseks, et ettevõtjad saaksid uue korra rakendamiseks vajalikku tuge ning muudatused looksid pikas perspektiivis lisandväärtust nii riigile kui ka ettevõtlussektorile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Viktoria Bõstrjak-Butorina
Viktoria.Bostrjak-Butorina@mkm.ee